

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 297.

V Ljubljani, v četrtek 29. decembra 1898.

Letnik XXVI.

Deželni zbor kranjski.

(Konec.)

Večerna seja dne 28. dec.

Deželni glavar Oton pl. Detela otvori zborovanje ter naznani, da je posl. Loy opravičil svojo odsotnost.

Prvi je na vrsti nujni predlog dr. Majarona, katerega so podpisali vsi slovenski poslanci in ki se glasi:

Visoka vlada se pozivlja, da takoj začne pripravljati vstanovitev vseučilišča v Ljubljani po smislu sklepov deželnega zbora kranjskega v seji dne 28. febr. 1898 z ustanovami za bodoče učne moči na istem vseučilišču.

Posl. dr. Majaron je nato vtremelil svoj predlog, povdarjajoč, da državni proračun ne obsega nobene svote, ko bi bila namenjena za vseučilišče v Ljubljani, kakor je to označeno za nameravane visoke šole v Brnu. To kaže, da odločilni krogi ne vpoštevajo naših opravičenih zahtev tako, kakor zaslužijo. Treba toraj, da takoj zopet dvignemo svoj glas za našo pravdo.

Predlog je bil vsprejet z glasovi vseh slovenskih poslancev.

Posl. Hribar je stavil nastopni od vseh slovenskih poslancev podpirani predlog:

Izvoli se odposlanstvo, katero poleg deželnega glavarja obsegaj še troje članov visoke zbornice v ta namen, da zaprosi avdijencijo pri Njega Veličanstvu ter ob vzožju Najvišjega prestola izroče najvdanejo prošnjo za vstanovitev vseučilišča v Ljubljani.

Tudi ta predlog je bil vsprejet z glasovi vseh slovenskih poslancev.

Posl. Kalan poroča v imenu finančnega odseka o poročilu deželnega odbora glede svote potrebne za razširjenje zgradb v deželni blaznici na Studencu. Lani je deželni zbor dovolil v ta namen 36.000 gold. Na podlagi te svote je deželni odbor razpisal stavbe potom javne konkurence. Ponudniki pa so zahtevali 43.000 gold. Odbor je zato še enkrat razpisal, ter dosegel ponudbo 41.500 gld., vendar še zmeraj višjo svoto, nego jo je dovolil deželni zbor. Ker pa je deželni odbor prepričan, da cenejih ponudb ni pričakovati in da je poleg tega treba še dovoliti 960 gld. za napravo ograje okrog vrta zdravniške hiše, zato predlaga, da deželni zbor dovoli svoto 45.860 gld. — Predlog se soglasno vsprejme.

Glede preložitve okr. sodišča iz Zatične poroča v imenu upravnega odseka posl. Lenarčič ter predlaga, naj se premesti v Višnjo goro.

Posl. dr. Papež obširno utemeljuje svoj predlog, naj se okrajno sodišče premesti iz Stične v Št. Vid z ozirom na to, ker je Št. Vid blizu v sredi sodnega okraja, ker to zahtevajo tri četrtine prebivalstva.

Posl. dr. Tavčar je za preselitev v Višnjo goro.

Vsprejet je bil predlog upravnega odseka za premestitev v Višnjo goro.

V odposlanstvo k cesarju zaradi vseučilišča so izvoljeni presvetli knez in škof dr. Jeglič, deželni glavar Oton pl. Detela, Povše in dr. Majaron.

Deželni zbor koroški

zbral se je dne 28. decembra po sveti maši, katero je v cerkvi sv. Duha daroval mestni župnik č. g. Unterkreuter. Navzoč je bil tudi mil.

gospod knezoškof. Deželni predsednik je prebral cesarjevo zahvalo na udanostno adresi, katero je bil deželni zbor sklenil v zadnjem zasedanju. Na to je rešil zbor točke dnevnega reda. Volil se je finančni in verifikacijski odsek in dovolil provizorij ter pobiranje davkov za l. 1899. Nemški nacionalci dovolili so si kar v tej seji demonstracije zoper vlado. Poslanec Kotz je namreč predlagal in poslanec Lemiš utemeljeval izjavo zoper pogodbo z Ogersko in zoper uporabo slovitega paragrafa 14. Namen otročji demonstraciji je jasen in zato sta glasovala slovenska poslanca Einspieler in Muri (Grafenauer je bil odsoten) zoper njo! Prav je vskliknil poslanec Einspieler, ko se je glasovalo o tej izjavi, za katero je govoril tudi dr. Steinwender, nasproti nacionalcem: »Ko bi vi ne obstruirali v državnem zboru, bi ne bilo treba ne te izjave, ne paragrafa 14. — V dveh urah je deželni odbor rešil vse predloženo mu delo in se na to preložil na nedoločen čas.

Deželni poslanec sim. Rainer, zastopnik veleposestva, je odložil svoj mandat.

Peti občni zbor

katol. slov. društva za radol. okraj na Brezjah
27. dec. 1898.

(Konec.)

Po splošni razpravi radi jezikovnih razmer pravi govornik, da se češko-nemško vprašanje sme le načelno rešiti, da isto načelo mora za vse narode veljati. Jugoslovansko jezikovno vprašanje mora s češkim vred rešeno biti. Obsoja politiko večne mešetarije z vlado, katera nas z obljubami in malenkostmi tako dolgo hoče za nos

LISTEK.

Iz predalov suhoparnega številkarja.

(Dalje.)

Stephenson čita v knjigah, da je že davno pred njim, l. 1663 učeni matematik Salomon de Caus hotel napraviti parni stroj, ki bi samostojno gnal vozove in ladije, da so pa moža, ko je svoje namene povedal francoskemu kralju in njegovemu ministru Richelieu-u, zaprli v blaznico. Ta misel nesrečnega moža Stephensona močno zanima in mu ne da pokoja niti v spanju. Vse, kar se le količkaj tiče te stvari, mora Robert poiskati v knjižnici. Dalje čita, da je nek Francoz po imenu Cugnot l. 1769 ob stroških francoskega kralja v istini izvršil parni voz. Stephenson skoro zblazni, čitavši, da se je ta voz, ko so ga spravili v gibanje, pomikal tako hitro in močno, da je podrl močan zid. Toda javno mnenje je bilo zoper tako nevaren stroj in moral je isti počivat med starino. L. 1784 napravi načrt za parni stroj za prevajanje voz James Watt in vzame nanj patent. Toda tega načrta ne spelje sam, ampak njegov učenec Murdoch iz Cornwalla, kateri je napravil parni voz, ki je prevozil 6—8 angl. milj na uro (na sekundo poprek 3 metre). Toda ta dva se s ta-

kimi poskusi nista dalje pečala. Prvi, ki je parno moč porabil, da je vozila težke tovore po železnem tiru (ki pa po njegovem mnenju ne sme biti gladek, ker sicer bi bilo premalo trenja), bil je Rihar Trevethik. Ta je l. 1804 izvršil prvo rabno lokomotivo, ki je vlekla več voz s hitrostjo pol metra na sekundo. Prvi teden februarja imenovanega leta je bila torej prva vožnja z lokomotivo po žel. tiru. Ni pa imel sreče, da bi popolnil svoje delo in umrl je v največji revščini.

Stephenson odslej resno premišlja, kako bi izumil lokomotivo, katera bi vozila premogove vozove. V tem ga obišče njegov prijatelj inženir Hawthorn, s katerim govori o tej stvari. »To ni nič novega, dragi moj Stephenson«, pravi Hawthorn smehljaje. »Ako me hočete obiskati, lahko si prihranite trud samostalnega izumljenja. Že nekaj časa imamo pri nas stroj, izdelan po Trevethiku, ki pa žalibog ne spolnuje svoje naloge in še samega sebe komaj vleče«. Začujen posluša Stephenson to novico. »Tako vas spremim«, reče in izprašuje ga o novi mašini tako natanko, da jo skoro že pozna, predno jo vidi. Nekaj dni ostane pri prijatelju, si vse dobro ogleda in kmalo zasledi napako. Vrnivši se gre precej k višjemu nadzorniku jam. »Imam jo, gospod!« vzklikne mu nasproti. »No, kaj pa imate, kaj? Pa vendar niste izumili lokomotive«, reče nadzornik. »Tako je«,

odgovori Stephenson, »napravim vam lahko stroj, ki bo vlekel premogove vozove, da bo veselje, hitreje od najboljših konj«.

Da bi se mogla oba prepričati o njeni rabnosti, obljubi narediti mal model. Preteče mesec dni, ko povabi Stephenson nadzornika k sebi. Vede ga v kolarnico. Po tleh je napeljan majhen železen tir, namreč dve debeli in močni železni žici, ki sta pritrdjeni na deske v tleh. Na jednom koncu tega tira stoji majhna, komaj čevljev visoka mašina s tremi kolesi. »To je model lokomotive«, pravi Stephenson, »prepričajte se zdaj sami, če sem bil kaj preveč obečal!« Stephenson porine posodico s špiritom pod kotliček napolnjen z vodo. Ko se za nekaj minut napravi dovolj pare, odpre majhno zatvornico in mašina hiti s tako hitrostjo po tiru okolo kolarnice, da nadzornik svojim očem ne verjame. Večkrat ponavlja Stephenson ta poskus, pritakne lokomotivi še drug voziček, na katerega dene težke uteži in naposled dvojbe nadzornikove tako popolnoma premaga, da ta odhiti, ne da bi dejal kaj drugega nego: »Ostanite doma, dokler se ne vrnem!« Gre in pokliče samega lastnika teh jam lorda Wharencliffeja, da tudi on pogleda novo iznajdbo. Ugaja mu tako, ko poprej nadzorniku, in mu na zadnje obljubi, da ga hoče podpirati z denarjem.

(Dalje sledi.)

5h 25

5h

voditi, da svoje namene doseže. Narodna zavest že nam prepoveduje podpirati ministerstvo, v katerem sedi gospod, kateri se drzne staviti vprašanja: »Ali na Koroškem tudi Slovenci stanujejo?« Ako stori to iz nevednosti, potem ne sodi na mesto avstrijskega naučnega ministra — ako pa stori to iz preziranja in zaničevanja, mora se proti njemu slovenski narod dvigniti kakor jeden mož. Zahteve po slovenščini zmožnih uradnikov v samoslovenske kraje odklanjajo, ali pa, ako ugodé, jih smatrajo za koncesije.

Rekonstrukcija ministerstva je neobhodno potrebna. Za zastopnike levice ni prostora, ako hoče vlada, da ji zaupamo. Jednako nam ni prijazen naš deželni predsednik.

Govornik obsoja sedanje brezvspešno postopanje slovenske delegacije ter apelira na svoje volilce, da mu dovolijo iti, ako treba, tudi v opozicijo, ker upa, da ne bo sam šel! (Dobro-klici.)

Posebno važno pa je za gorenjske živinorejce zagotovilo, katero je govornik dosegel od poljedelskega ministra, da je erar voljan prodati kmetom planine po nizki ceni in proti amortizovanju v 30. ali 50. letih.

Na predlog gosp. Zupana iz Kamne Gorice navzoči izreko svojemu poslancu popolno zaupanje in mu puščajo prostost, da sme iti tudi v opozicijo, ako to spozna za potrebno.

Slednjič zborovalci potrdijo z vsklikom stari odbor, ki izmed sebe izvoli staro načelnštvo, kakor sledi: Janez Vurnik, predsednik; Janez Novak, dekan, 1. podpredsednik; Ignacij Zupan, 2. podpredsednik; Janez Ažman, tajnik in blagajnik; Jakob Žumer, Andrej Jurgele, Anton Soklič, Janez Arh, Avgust Šinkovec, odborniki; Janez Berlic in Klemen Dovžan, namestnika.

Iz hrvatskega sabora.

Iz Zagreba, 22. decembra.

(Konec.)

Začetek zadnje sednice pred Božičem 20. decembra je bil prav viharen. Ko se je bral zapisnik zadnje seje, stopi v zbornico v Pisarovini na poznati način izvoljeni poslanec Vuksan. Vsi opozicijski poslanci so zakričali: »Vèn ž njim, tukaj mu ni mesta!« Predsednik se izjavi, da je predal volilni zapisnik, in da ima za zdaj pravico tukaj sedeti. Vender pa s to izjavo opozicije še ni umiril, nego je moral celo sejo prekiniti za deset minut. Potem pa je predlagal, da se podeli ukor Kutunoviću in Bedekoviću, češ da sta onadva provzročila ves nemir, predno se je izjavila v tej zadevi vsa opozicija solidarno. To ni pomagalo, in obema se je zapisal ukor v zapisnik, radi česar jih pa ne bo glava bolela. Nato se je sabor umiril. Saboru je predložen na razpravo deželni proračun, ki pride na vrsto v prvi bodoči seji. Razun tega sta stavila poslanca dr. Frank in dr. M. Starčević predlog o zjedinenju Dalmacije s Hrvatsko. Radi tega se vname huda debata, ki je zopet pokazala, da se pri nas ne more složno razpravljati o nobeni stvari. Vsakdo bi mislil, da bodo o tako važnem vprašanju, kakor je zjedinenje Dalmacije, našel vse Hrvate brez razlike v jednom taboru. To bi vsaj moralo biti; toda v hrvatskem saboru se je pokazalo nekaj nenavadnega, da celo opozicija ni v tej zadevi složna. Poznato je, da dr. Frank kot vodja čiste stranke prava vodi politiko na svojo roko, brez dotikljeja z zjedinjeno opozicijo ter se ž njo ne dogovarja niti o najvažnejših zadevah hrvatskega naroda. Pa tako se je zgodilo tudi v tem slučaju. Predlog je prišel pred sabor iznenada, in podpisan samo po dveh članih čiste stranke, ter je moral predsednik vprašati sabor, dozvoli li, da se ta predlog prebere. Zjedinjena opozicija se je izjavila proti temu ter sta govorila dr. Mazura in dr. Banjavčić proti predlogu, češ da zdaj ni ugoden čas za taka vprašanja, dočim so predlog branili sam Frank in David Starčević, ki je prav zgodno vprašal, kdaj vender pride tisti zgodnji čas, da bodo Hrvati vsaj enkrat složno zahtevali zjedinenje.

Po dovršeni debati se je glasovalo, in glej, vladina stranka je bila za to, da se predlog Frankov o zjedinenju Dalmacije s Hrvatsko slobodno prebere v bodoči seji. Če tudi je morda res, kar je zatrjeval v svojem govoru dr. Mazura, da je stavil dr. Frank ta predlog le radi tega, da pokaže svoje zanimanje za celokupnost Hrvatske le radi svojih volilcev, vender ne moremo na noben način odobravati, da se opozicija ni zjediniła. Pri ta-

kih vprašanjih se ne sme gledati, kdo je stavil predlog, nego le na stvar, a zjedinenje Dalmacije s Hrvatsko je vender tako važna zadeva, da bi morali biti vsi Hrvati vsaj v opoziciji složni. Seveda je z druge strani čisto napačna taktika dr. Franka, da pri takih vprašanjih brez poprejšnjega dogovora z drugim krilom opozicije v saboru nastopa kot vodja svoje maloštevilne stranke. Tudi je res, da je ravno zdaj prav neugoden čas za reševanje tako važnih vprašanj, ali kakor je videti na Avstro-Ogerskem ne bo kmalu bolje, a čakati, kaj porečejo naši sosede, bilo bi zares neumestno, saj vemo dobro, da so temu zjedinenju protivni Mažari in Nemci. Hrvati pa ne morejo in ne smejo nič več čakati. Vsi se morajo zbrati glede tega vprašanja v jednom taboru, in ko bodo naši nasprotniki videli, da je ves narod složen in da ves narod zahteva svoje po postavi zagotovljene pravice, ne bodo se mogli tudi oni dolgo upirati. Takih prizorov pa ne bi nikdar več želeli videti v hrvatskem saboru, da niste namreč niti opozicijski stranki složni glede najvažnejšega vprašanja hrvatskega, od katerega je zavisna samostalnost in sloboda celokupnega hrvatstva.

Predsednik je posle te za hrvatstvo zares neugodne razprave odgodil zbornico prek božičnih praznikov ter odredil, da se nadaljuje zasedanje že 16. januarija bodočega leta.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. decembra.

Abstinenca nemških poslancev češkega deželnega zbora. Radikalna struja v nemškem taboru češkega deželnega zbora je zmagała, kar je dokaz, kako velik vpliv ima Schönererjanska izdajska klika mej zapeljanim nemškim narodom na Češkem. V torek zvečer zbrali so se, kot je bilo napovedano, v posvet nemški poslanci, in sicer poslanci nemško napredne stranke polnoštevilno in neizogibna posl. Opitz in Kletzenbauer. Pod predsedstvom poslanca Schlesingerja se je na to vršila tri ure trajajoča razprava o parlamentarnem položaju ter sklenilo, da se v tem zasedanju ne udeleže razprav deželnega zbora. Ob jednom so pa možje tudi sklenili, da se o taktiki za poznejše zasedanje svojedobno znova posvetujejo. Obžalovalo se je pa splošno, da se posvetovanja niso udeležili radikalni elementi in člani ljudske stranke, ki so dosedaj stali na čelu temu abstinenčnemu gibanju. Toda to jih ni motilo v svojih sklepah in včerajšnje seje se v resnici ni udeležil noben nemški poslanec. Odsoten je bil tudi novoimenovani namestnik deželnega maršala, poslanec dr. Werunsky. Vlada se je sicer nadejala, da ga bo s tem imenovanjem pridobila za se, a motila se je. No, vkljub temu se je seja vršila in poleg običajnih govorov interpelovali so češki zastopniki vlado v nekaterih upravnih in finančnih zadevah. Cesarsko sporočilo na češki deželni zbor je popolno jednako sporočilom na ostale deželne zastope. Seja se nadaljuje danes, katere se seveda Nemci zopet ne udeleže.

Razpad nemške ljudske stranke. Poročali smo predvčeraj, da je posl. dr. Steinwender že naznanil svoj izstop iz nemške ljudske stranke, ki sicer polagoma a sistematično razpada. Najpreje ji je dal slovo posl. dr. Bareuther, ker mu je stranka nastopala premalo radikalno, njemu je prekratki sledil posl. Hueber in sedaj še ta mož, ki ni zadovoljen s komando graških elementov. Ako pojde tako dalje, reklo se bo o tej stranki le še, bila je. Posl. dr. Steinwender ima danes zopet volilski shod v Beljaku in ako mu le količkaj znatna manjšina izreče nezaupanje, mora, ako hoče ostati dosleden, odložiti državnozbornski mandat. Sicer pa ostane še »ljudski« zastopnik, neznano je le še, kateri državnozbornski skupini se bo v bodoče pridružil. Govoril je nekaj o socijalnih demokratih in tudi o »bindišarjih«, a odločil se menda definitivno le še ni.

Vladna izjava glede znanega odgovora grofa Thuna. ki jo je pred prazniki objavila uradna »Wiener Abendpost«, je v obče zadovoljila razburjene duhove v Nemčiji, izvzeti moramo seveda pristne radikalne elemente. Berolinska »Post« piše tem povodom: Menimo, da se je izjava z Dunaja, ki je brezdvomno zagledala beli dan vsled pisem, ki sta jih menjavala mej seboj oba vladarja, ravno pravočasno objavila, da se je

preprečila nadaljna burna razprava v časopisju obeh držav. Kajti že sedaj se je tu in tam čul glas, ki ni prav primeren mirnim in prijateljskim glasovom, ki smo jih že dvajset let bili navajeni čuti mej Berolinom in Dunajem. Kolikor moremo sedaj posneti iz časniških poročil, se v Nemčiji in Avstriji radostno pozdravlja odstranitev nesporazumljenja in ob jednom izreka želja, naj bi se tovrstni slučaj v bodoče ne ponavljali. — Toraj ravno zadnji čas je bil, sicer bi bilo nekaj počilo. A radikalna struja tudi s tem ni zadovoljna ter v jednomer trdi, da prej ne bo miru, dokler se ne umakne interesom trozveze neprijazni grof Thun.

Dvoboji na Ogerskem. Včerajšnji dan je bil vrlo »znamenit« za mažarske kulturonošce, kajti sklenilo se je kar deset dvobojev, izmed katerih so se trije vršili včeraj dopoldne, ostali se pa vrše danes ali jutri. Neizogibni domobranski minister je bil zapleten kar v tri »častne« afere, a bil se je včeraj samo z grofom Štefanom Karolyjem. Vdarila sta se s samokresi, toda ker nobeden izmed njiju ni znal zadeti, ločiti sta se morala (!) nespravljena. Bolj občutno jo je skupil legacijski svetnik Szemere, ki je v boju s poslancom Gajarijem dobil s sabljo zevajočo rano na glavi, ki je bojda precej nevarna. V tem slučaju se je popolno »zadostilo« razžaljeni časti. Tako rešujejo Mažari svojo in čast države!

O protianarhistični konferenci pišejo z malo izjemo skoro vsi listi, ki pa seveda svojim čitateljem ne morejo poročati nič pozitivnega, ker je vse zakrito s temno tajnostjo. Prav dobro piše o tem »Münch. Allg. Zeitg.« rekoč: Z ravno tako obljubo stroge molčečnosti, s katero se je otvorila protianarhistična konferenca, se je 22. t. m. tudi zaključilo tajno posvetovanje. Da, v tem tiru šli so delegatje še mnogo dalje. Pred zaključkom zasedanja so se namreč v prisotnosti vseh delegatov sežgali zapisniki vseh sej. Umevno je toraj, da so poročila o vseh te konference povsem nezanesljiva. Čemu neki se je tako do skrajnosti izvajala molčečnost in opreznost? Najbrže samo radi tega, da svet ne izve popolnega nevspeha, ki se je dosegel pri tej konferenci, in da se toraj delegatom ni treba bati prevelike blamaže. Večina delegatov namreč sama priznava, da bi se bilo to, kar se je v resnici, doseglo tudi brez tolikega aparata mejnarodne konference, kajti svetovale bi si bile vlade lahko pismenim potom. Slednjič so se pa uničili vsi zapiski tudi vsled tega, da se ne izve aroganca, s katero je nastopal italijanski zunanji minister, ki je n. pr. dovolil zastopnikom državi Monaco in Luksemburg večje pravice, nego onim velesil.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. decembra.

(Volltve v odseke v deželnem zboru kranjskem.) V finančni odsek so izvoljeni gg. poslanci: dr. Papež (načelnik), dr. Schaffer (nam.), Povše, Kalan, Modic, Hribar, dr. Majaron, Višnikar, Murnik, Barbo, Langer, Schwegel. — V upravnem odseku: Lichtenberg (načelnik), dr. Tavčar (namestnik), Povše, Pakiž, Jelovšek, Zelen, Božič, Lenarčič, Šubic, Wurzbach, Rechbach, Luckmann. — V odseku za letno poročilo: Grasselli (načelnik), Langer (namestnik), Ažman, Košak, Schweiger, Klein, Perdan, Lenkh, Loy. — Overovatelj zapisnika sta: Jelovšek in dr. Schaffer, reditelj: Barbo, Lenarčič. — V parlamentarno komisijo koaliranih slovenskih strank so izvoljeni: Kalan, dr. Papež, Povše, Schweiger od katoliško narodne, in Hribar, Murnik, Šubic, dr. Tavčar od narodne stranke; namestniki so: Jelovšek, Pfeifer, Lenarčič, dr. Majaron.

(Poštne zadeve.) Predstojništvo tukajšnjega c. kr. glavnega poštnega urada je odredilo, da smejo kavarne in uredništva časnikov z večernim brzovlakom došle časnike ob dneh, ko se radi zamude napominanega vlaka več ne oddajajo pri oddaji časnikov, priti iskat v času od 7. do 8. ure 30 min. zvečer v odpravo za pisma. (Uhod: Prešernove ulice, I. nadstropje, na levo.)

(Iz Radeč pri Zidanem Mostu.) Kot odkupilo od novoletnih voščil se je nabralo v korist šolske obednice 40 gld. 40 kr. V ta namen je blagovolila darovati nastopna p. n. gospoda: Koprivec, Jordan, dr. Homan, Tratar, Pleiweis, Gmeiner,

Trbovc, Rozina, Vidic, Gornik, Kupec. Pogačnik, A. Supančič, M. Petrič, Kolnik, Levec, Slapar, Zagorjan, Juvančič, Strniša, Haller, Kos, Vogl, Küssel, Trepetschnik, Achtschin, Supančič, konsumno društvo, V. Krisper, Knežević, Bauer, Langer, Rorman, Podlogar in Brunšmid. Vsem blagim darovalcem se izreka najpristržnejša zahvala. Za odbor: Zagorjan, Levec.

(Iz celovške škofije.) Dež. vlada je pripoznala mil. g. proštu L. Serajniku v Tinjah od cesarja ustanovljeno svetinjo za 40-letno zaslužno delovanje. — Na župnijo Št. Štefan ob Zili je prezentovan č. g. Anton Pelnař, mestni kaplan v Celovcu. Čestitamo! — Na župnijo Naborjet je prezentovan č. g. Fil. Lobe, župnik v Strassburgu. — Umrli je dne 20. dec. č. gosp. Janez Godec, župnik v Rožeku, star 65 let. Porodil se je dne 11. jun. 1833. v Črni, bil v mašnika posvečen dne 9. jun. 1859. N. p. v m.! — Prelat v Št. Pavlu, vč. o. Gr. Ehrlich je imenovan kn. šk. konzistorijalnim svetovalcem krške škofije. — Župnijo Rožek bode oskrboval tamošnji kaplan č. g. Val. Limpel, župnijo Theisseneg pa č. g. Avg. Križaj, provizor v Kampu. — Razpisana je do 10. febr. 1899. župnija Rožek.

(Zdravje v Ljubljani.) Od 18. do 24. dec. je bilo 16 novorojenih, 3 mrtvorjeni, 18 jih je umrlo, med njimi 1 za tifusom, 3 za jetiko, 2 za vnetjem sopilnih organov, 12 za različnimi boleznimi, med njimi je 5 tujcev, 9 iz zavodov; za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer 3 za škarlatico, 3 za tifusom, 2 za ušenom.

(»Laško« vino.) Laška vina na Ogrskem so se zdela že dalje časa sumljiva, in ne brez vzroka. V Pečuhu je oblast zaplenila »vino« in zaprla sumljive ljudi. Sedaj se je pa dognalo, da so zasledili v italijanskem mestu Caserta 10.000 hl ponarejenega vina v velikem skladišču tvrdeke Camillo Ditz. Ta tvrdka uvaža svoje »vino« preko Reke večinoma na Hrvaško in Ogrsko. Tu je treba tudi avstrijski vladi reči kako odločno besedo!

(C. kr. trgovinsko ministerstvo) je naznanilo trgovinski in obrtniški zbornici, da bode vseh šest l. 1898 tiskanih in izdanih skupin centralnega registra za varstvene znamke pod pogoji, ki so se določili glede naročbe in glede prodaje posameznih zvezkov, tudi leta 1899. izdajalo. Skupna izdaja »Illustriranega centralnega registra za varstvene znamke« za l. 1899 stane celoletno 16 gld., polletno 8 gld., četrtletno 4 gld. s pošto pošiljativjo vred. Posebna izdaja skupine I. (kovine, kovinsko blago, orodje) velja celoletno 5 gld. Register izhaja v mesečnih zvezkih. Oglasila na naročbo sprejema trgovinska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dobavni razpis.) Kraljevo rumunsko ministerstvo je z razglasom objavljenim v »Monitorul oficial« dne 14. novembra t. l., št. 179 razpisalo na dan 25. januarja 1899 ob 10. uri dopoludne v poslopu kraljevega rumunskega vojnega ministerstva javno dražbo pod običajnimi pogoji. Dobava obsega v prvi seriji 10.000 jermenov za bajonete, v drugi seriji 20.000 jermenov za bajonete in v tretji seriji 20.000 jermenov za puške. Natančnejši pogoji se morejo poizvedeti istotam ob torkih in sobotah med 9. in 12. uro dopoludne.

(Čistega dobička) je poštna hranilnica avstrijska leta 1897 imela 1.814.433 gld., hranilnica ogerska pa 278.853 gld. 20 kr. Oba zavoda z dobičkom skrbita za »rezervni zaklad«; naša hranilnica je tako shranila že 2 milijona gld., a preostatek dobiva poštna uprava, n. pr. lani 766.102 gl. 75 kr.

(Razmerje mej prebivalci in varčevalci.) Letopis poštnohranilničnega urada je zračunil, da je dne 31. decembra 1897 v poštnej hranilnici na 1000 prebivalcev poprek bilo vloženo po 2115 gld. Na vsakih tisoč stanovnikov po Štajarskem pride po 1397 gld., po Koroskem 2395 gld., po Kranjskem 793 gld., po Primorji 5108 gld., po Dalmaciji 3325 gld. Nadalje: Nižja Avstrija 5843 gld., Gornja Avstrija 2195 gld., Salicograjsko 4229 gld., Tirol-Predorelsko 4828 gld., Češka 1732 gld., Morava 1844 gld., Šlezija 2500 gld., Galicija 491 gld., v Bukovini pa na vsakih tisoč prebivalcev pride poštnohranilničnih vlog po 743 gld.

(Varčevalci na Ogrskem po poklicu.) Koncem leta 1897 je poštna hranilnica štela 314.371 varčevalcev, in sicer 34.713 uradnikov in vojakov, t. j. 11,01% vseh vložnikov, 12.525 duhovnikov,

profesorjev, učiteljev, pisateljev, umetnikov, zdravnikov, ranocelnikov, zemljemercev, odvetnikov in drugih omikancev, (3,98%), 4597 kmetovalcev, (1,46%), 11032 kmetijskih uradnikov, najemnikov, delavcev, (3,51%), 272 tvorničarjev, (0,08), 3752 obrtnih pomočnikov in delavcev (1,15), 28.585 samostojnih rokodelcev, (9,12), 31.097 rokodelskih pomočnikov, (9,89), 7494 samostalnih trgovcev, (2,38), 9417 trgovskih pomočnikov in delavcev, (3,01), 7312 rentierjev, (2,33), 14.310 hlapcev in dekel, (4,55), 8535 dninarjev, (2,71), 52.453 oseb iz raznih stanov, (16,68), 53.573 šolarjev, (17,04), 28.128 otrok, (9,01), 6576 društev in sploh pravnih oseb, (2,09).

(Varčevalci po spolu in po pisanju.) Dne 31. decembra lani je poštnohranilnično knjižico med 1.241.567 varčevalci bilo 727.489 oseb spola moškega in 503.036 ženskega, ostalih 11.042 vložnikov spada na društva in sploh pravne osebe. Pisati zna 1.016.554, a pisati ne zna 120.781 varčevalcev.

(Arzenik mesto sladkorja) rabila je te dni nalašč ali nevedoma neka kuharica v Hochovi gostilni na Dunaji v Brigittenau-u pri napravi močnatih jedil. Zbolelo je za otrovlenjem več oseb, izmed katerih je neka ženska že umrla. Vršila se je včeraj temeljita preiskava, ker ni bilo jasno, ali je otrovljena moka ali sladkor. Konečno se je pokazalo, da se je mej sladorni prah v kuhinji namešal arzenik. Kuharica se bo morala zagovarjati radi prestopka proti varnosti življenja.

(Letanje po zraku.) Ta problem, nad katerega rešitvijo so že obupali, vendar še vedno zanima razne mehanike. Tri so načela, po katerih se skuša omogočiti pletenje po zraku: 1. Aeronavtika vporablja balon z vročim zrakom ali z lahkim plini, ki vzdignejo zrakoplovca kvišku. 2. Aviatika vporablja naprave, podobne tičjim perotim, s katerimi se naj prav po tičje zrakoplovec suče po zraku. Pa oba načina nista mogla rešiti težavnega problema. 3. Sedaj pa je neki Kress iznašel tretji način, katerega imenuje aeroplanik o. Zrakoplovni aparat je narejen po istem načelu, kakor papirnati zmaj, katere otroci spuščajo v zrak. Zmaj gre proti vetru, hkrati ga pa vrvica žene v poševni smeri. Nastane zračni pritisk ob dolenji ploči, kjer se zrak prime v obliki zračnih blazin in ta pritisk požene zmaja v višino. Kress rabi bencinov motor, in mnogo takih »zmajev« združuje, da doseže veliko silo. Ta aeroplanični zmaj se da baje tudi dobro voditi po zraku. Kress veliko zaupa tej iznajdbi, in upa, da bomo kmalu imeli med večjimi mesti reden zračni promet. Priznava pa sam, da je rešitev le bolj teoretična in bo treba še praktičnih poskusov.

(Mistično število.) Bismark je doživel 83 let. Dne 30. novembra 1870 je govoril pri čaju v Versailles o svoji smrti in povedal natančno, koliko let bo še živel, katerega leta umrl. »Vem dobro«, je dejal, ko so se drugi zgražali, »je pač mistično število«. Bismark je bil namreč še nekoliko paznoversk. Nismo sicer upoznani z mistiko števil, vendar je pa nekoliko čudno, če se datum njegovega rojstva in smrti sešteje po številkah, pri čemur se mora šteti seveda smrtni dan 30. julij. Torej: 1. 4. 1815 (rojstni datum) 30. 7. 1898 (smrtni dan) ali 1+4+1+8+1+5+30+7+1+8+9+8=83. — Bismark je imel tudi nekako praznoverje do števila tri. Služil je trem cesarjem, tri vojne izvojeval, tri mirovne pogodbe podpisal, povzročil sestanek treh cesarjev in ustanovil trozvezo. Njegov družinski grb je nosil nad geslom »In trinitate robur« (V trojici moč) troperesno deteljo in tri hrastove liste; imel je tri otroke, tri skupine posestev in slednjič je imel konservativce, proste konservativce in nacionalne liberalce, tri glavne stranke na svoji strani in tri lase na svoji pleši.

Društva.

(Narodna čitalnica v Ptui) priredi na Silvestrov večer gledališko igro: »Štempihar mlajši«. Po predstavi prosta zabava, tamburanje in petje. K obilni udeležbi vabi uljudno

odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst, 29. decembra. Deželni glavar je otvoril sejo deželnega zbora zvečer ob 7. uri

s kratkim nagovorom. Nato je naznanil vladni zastopnik poslovni načrt za to zasedanje. V tem trenutku pridejo v zbornico Slovani, kar je povzročilo grozen hrup na galeriji, italijanski poslanci so pa ostavili zbornico. Ker je nemir postajal vedno večji in druhal na galeriji ni jenjala klicati »Ven s Slovani«, je dal deželni glavar izprazniti galerijo ter je radi nesklepčnosti zbornice zaključil sejo. Prihodnja seja se naznani pismenim potom.

Trst, 28. novembra. V današnjo sejo deželnega zbora je prišel Naberger. Laški poslanci sprejeli so ga z ropotom, pestmi in zapustili dvorano. Slovencev niso pustili na galerijo. Galerija je metala na naše okvirje, okna, psovala, pljuvala na nje. Laški poslanec je zaklical županu: »Zapodite ven one farabute in mi se vrnemo.« Župan je dvakrat miril galerijo. Galerija je hotela naskočiti naše. Tudi laški poslanci hoteli so se zavaliti na Nabergerja. Branil ga je Gorup iz Proseka. Vladni zastopnik je zaključil sejo ob navzočnosti samo naših, na kar so tudi naši zapustili dvorano. Na cesti so bili sprejeti naši zastopniki z žvižganjem.

Gorica, 29. decembra. Deželni zbor je odobril proračun za l. 1899. Prisotni so bili knezonadškof in vsi slovenski poslanci.

Dunaj, 29. decembra. Nižjeavstrijski deželni zbor je vsprejel predlog, v katerem se določa nemščina za učni jezik v vseh ljudskih in meščanskih šolah. Vložen je bil tudi predlog, v katerem se vlada pozivlje, naj odpravi jezikovne naredbe.

Dunaj, 29. decembra. Grof Thun se je danes vrnil od pogreba na Dunaj, drugi ministri so že včeraj došli.

Lino, 29. decembra. V jutrišnji seji gorenjeavstrijskega deželnega zbora se vrši razprava o predlogih levice, v katerih ugovarjajo uveljavljanju nagodbenega provizorija potom § 14. in obžaljujejo jezikovne naredbe. Nadalje zahtevajo uvedbo nemščine kot uradnega jezika pri vseh gorenjeavstrijskih avtonomnih oblastvih ter delitev Češke v tri dele.

Praga, 29. decembra. V današnji seji deželnega zbora so stavili dr. Engel in tovariši predloge, naj se vrši razprava o cesarskem sporočilu. Radikalni poslanec Baxa je dejal, da češki narod še ni hujšega ponižanja doživel, nego je ta odgovor na adreso njegovih deželnih zastopnikov. — »Hlas Naroda« piše, da ni bilo sploh pričakovati drugačnega odgovora v sedanjih razmerah.

Praga, 29. decembra. Poslanec Podlipny je predlagal v deželnem zboru, naj se vlada pozove, da se dosedanji naslov namestništva spremeni v »namestništvo v kraljevini češki«, nadalje naj se krona sv. Vavclava z ostalimi češkimi kraljevskimi znamenji vsako leto na gotov praznik razpostavi.

Bodenbach, 29. decembra. Ob navzočnosti nadvojvode Frana Ferdinanda, vseh ministrov razun obolelega barona Dipaulija in nebroj dostojanstvenikov se je vršil včeraj v Kröglitzu pogreb soproge ministerskega predsednika. Truplo je blagoslovil kardinal grof Schönborn.

Levov, 29. decembra. V deželnem zboru je napovedal namestnik grof Pininski več vladnih predlog glede šolstva in deželne uprave ter zagotavljal rusinske poslance, da bo vedno nepristranski postopal.

Opava, 29. decembra. V deželnem zboru je posl. Swiezy v ime slovanskih poslancev oddal znano izjavo glede vdeleževanja razprav v zbornici, posl. Türk in drugovi so pa po navadi rogovilili nad vlado radi »protežiranja« Slovanov.

Budimpešta, 29. decembra. Poslanec Apponyi je napadel Banffy-ja, češ da vlada ne drži besede, kar je obljubila opoziciji pri razgovorih o sporazumljenju, zato je njeno stališče neparlamentarno in neznosno. Banffy se opravičuje in pravi, da on vstraja na svojem mestu, ker hoče varovati parlamentarizem in ne more trpeti, da bi v teh borbah zmagala manjšina s svojim nasilnim postopanjem.

Pariz, 29. decembra. Kasacijski dvor je zasljal mej drugim tudi bivšega predsednika republike Kazimirja Perier-ja v zadevi Dreyfusove pravde.

Umrli so:

27. decembra. Jožef Buder, prisiljenec, 56 let, Poljanski nasip 50. ostarelost.
28. decembra. Marija Zavertnik, šivilja, 50 let, Breg št. 4, kap. — Rudolf Florjandič, kurjača sin, 3 mesece, Trnovski pristan 20, črevesni katar.
V hiralnici:
27. decembra. Marjana Knöpl, strežnica, 74 let, bronh. catarrh.
V bolnišnici:
23. decembra. Peter Starina, delavec, 42 let, Tumor cerebri.
24. decembra. Ivan Mele, hlapec, 60 let, pljučni emphysem

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m.

Dae	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera- tura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina v 24. urah v mm.
28	9 zvečer	737.6	6.2	sl. jzah.	oblačno	
29	7. zjutraj	735.3	3.2	sr. sever	dež	9.2
	2. popol.	734.6	2.8	sr. szah.	"	

Srednja večerajšnja temperatura 5.6°, za 8.2° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani dné 24. decembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	10 50	Špeh povojen, kgr.	70
Rež,	8 50	Surovo maslo,	90
Ječmen,	7 80	Jajce, jedno	3 ⁵
Oves,	6 50	Mleko, liter	8
Ajda,	8 50	Goveje meso, kgr.	56
Proso,	8 50	Telečje	62
Koruza,	6 50	Svinjsko	58
Krompir,	3	Kostrunovo	36
Leča,	12	Piščanec	45
Grah,	8	Golob	16
Fižol,	10	Seno, m. stot.	1 80
Maslo, kgr.	96	Slama,	1 60
Mast,	70	Drva trda, 4 kub.m.	6 60
Špeh svež,	65	" mehka, 4 " "	4 50

Poslano.

Najpriročnejši in zanesljiv opominjač dneva je in bo

Skladni koledar.

Imam v zalogi za leto 1899. lepega slovenskega komad po 60 kr., po pošti 65 kr.

I. Bonač,
Ljubljana.

909 3-2

Ljubljansko narodno meščanstvo

se uljudno pozivlje, da se v korist št. jakobsko-trnovske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda odkupi od novoletnih voščil.

Odkupnino sprejema g. J. Lozar, trgovec na Glavnem trgu. 869 6-5

Odbor št. jakobsko-trnovske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda.

912 3-1

Ženska

se išče, ki bi bila sposobna voditi večjo specerijsko trgovino na deželi; spretna v računanju in prodajanju. Vdova, katera je imela že sama trgovino, ima prednost. — Zelo gosposke se ne želi.

Kje, pové upravništvo »Slovenca«.

Služba organista (cecilijanca) in cerkvenika

je razpisana do novega leta.

Plače je okrog 450 gld.

Več se izvé pri podpisnem cerkvenem predstojstvu.

Župni urad v Št. Rupertu na Dolenjskem, dné 15. decembra 1898.

878 6-6

Jan. Mervec, župnik.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12,

priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje cerkvene posode in oroda.

Staro blago popravi, pozlati in posrebr v ognju po najnižji ceni.

Da si morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, katero se izplačuje na obroke. Prečast. p. n. naročevalec si obroke sam lahko določi. 386 62-31

Pošilja vsako blago poštne prosto.

Dva sposobna pomočnika in učence

901 6-3

sprejme takoj Ivan Demšar, kovač v Ljubljani.

Vse mogoče

hvali in prodaje kot »Mörathon« konkurenca! Zakaj? — Zato, ker je 816 10-5

„Mörathon“

res izreden primešek k tobaku in kadenje dela kadilec in okolič zelo prijetno in jako zdravo. Kdor se hoče prepričati o tem, mora poskusiti s pristnim »Mörathon-om« z varstveno znamko »otročjo glavo«, ter naj odločno zavrne vsako posnemo.

Dobi se le tam, kjer se nahajajo »Mörathon“-lepaki, v zvezkih po 10 in 30 kr., ali pa 12 malih oziroma 4 veliki zvezki proti povzetji za 1 gld. 26 kr. franko pri izdelavcu

Th. Mörath, med. prodajalna dišav „Zum Biber“ v Gradcu, Jakomingasse 1.

Zelo ugodno za razprodajalce.

Glavna zaloga za Kranjsko: Fr. Pettauer v Ljubljani.

Št. 45367.

Vabilo.

902 3-2

Vše mnogo let oproščajo se blagotvorniki čestitanja ob novem letu in ob godovih s tem, da si jemlje oprostne listke na korist mestnemu ubožnemu zakladu.

Na to hvalevredno navado usoja si mestni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da so razpečevanje oprostnih listkov drage volje prevzeli gospodje trgovci Karol Karinger in Vaso Petričič na Mestnem trgu ter Albert Schäffer na Kongresnem trgu.

Vrhu tega boče v zmislu obstoječega ukrepa občinskega sveta raznašal mestni uradni sluga tudi letos oprostne listke po hišah.

Za vsak oprostni listek, bodisi za novo leto ali za god, je, kakor doslej, položiti petdeset krajcarjev (1 krono) in na vpisani poli, poleg imena pristaviti tudi število vzetih listkov. — Velikodušnosti niso stavljenе meje.

Pisanim pošiljkatvam bodi pridejan tudi razločni naslov pošiljatelja.

Imena blagotvornikov se bodo sproti razglašala po novinah.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 12. decembra 1898.

Župan:

Iv. Hribar l. r.

St. 44637.

Razglas.

907 2-1

Pri mestnem magistratu sta izpraznjeni

dve babiški službi

z letno plačo 100 gld.

Prošnje, katere je tukaj vložiti do 10. januarja 1899. leta, je opremiti s spričevalom o sposobnosti, o znanju slovenskega jezika, ter s krstnim listom.

Natančnejši podatki o delokrogu mestnih babic se poizvedó v mestnem fizikatu ob uradnih urah.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 20. decembra 1898.

Dunajska borza.

Dné 29. decembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 60 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 » 40 »
Avstrijska zlata renta 4%	120 » 70 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 » 75 »
Ogerska zlata renta 4%	120 » 40 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	97 » 80 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	934 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	363 » 50 »
London vista	120 » 60 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 » — »
20 mark	11 » 80 »
20 frankov (napoleonidor)	9 » 56 »
Italijanski bankovci	44 » 32 ¹ / ₂ »
C. kr. cekini	5 » 70 »

Dné 28. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	166 gld. 75 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 » 25 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 50 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	133 » — »
Dunavske vravnave srečke 5%	130 » — »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 » — »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 25 »
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	98 » — »
Prijoritne obveznice državne železnice	220 » — »
» južne železnice 3%	179 » 80 »
» južne železnice 5%	125 » 50 »
» dolenskih železnice 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	202 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 » 25 »
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	19 » 25 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 » — »
Salmove srečke, 40 gld.	86 » 75 »
St. Genois srečke, 40 gld.	84 » 50 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	24 » 25 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 » 50 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3530 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	430 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	64 » 25 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 » — »
Montanska družba avstr. plan.	194 » 50 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	178 » 60 »
Papirnih rubljev 100	127 » 25 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.